

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

**İÇ KONTROL SİSTEMİ
DEĞERLENDİRME RAPORU
2023**

Ankara-2024

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

İç Kontrol Sistemi
Değerlendirme Raporu

Strateji Geliştirme Başkanlığı
İç Kontrol Daire Başkanlığı
Ankara-2024

İÇİNDEKİLER

TABLolar	iv
1. GİRİŞ	1
2. RAPORUN AMACI	2
3. YÖNTEM	2
4. DEĞERLENDİRME	3
4.1. MEB 2022-2023 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı'nda Yer Alan Eylemler.....	4
4.2. MEB 2022-2023 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Uygulama Sonuçları.....	4
4.3. MEB 2022-2023 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesi.....	5
5. GÜÇLÜ VE ZAYIF YÖNLER	6
5.1. Güçlü Yönler	6
5.2. Zayıf Yönler	6
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	6

TABLÖLAR

Tablo 1: Toplam Eylem Sayısının İç Kontrol Bileşenleri İçerisindeki Dağılımı	4
Tablo 2: Eylemlerin Gerçekleşme Durumu (29.12.2023)	5
Tablo 3: İç Kontrol Standartları Bileşen Bazlı Öneriler	7

1. GİRİŞ

Kamu malî yönetim ve kontrol sistemini düzenleyen 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve buna ilişkin ikincil mevzuat düzenlemeleri ile ülkemizde COSO modelini esas alan bir İç Kontrol Sisteminin kurulması hedeflenmiştir.

5018 sayılı Kanun'un 55'inci maddesinde "İç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür." şeklinde tanımlanmıştır.

Kanun'da yer alan tanımdan da anlaşılacağı üzere İç Kontrol Sistemi; malî kontroller yanında malî olmayan kontrol usullerini de bünyesinde barındıran bir yönetim modeli olarak tasarlanmıştır. İç kontrolün yalnızca malî boyutuyla ele alınarak sistemin sadece birtakım faaliyetlerin kontrolü ve denetimi olarak görülmesi sistemin bütününe yönelik kavrayış ve algılama düzeyini olumsuz yönde etkileyecektir.

İç kontrol, en alt kademe çalışandan en üst yöneticiye kadar tüm kurum personelinin içinde yer aldığı, sadece belli bir periyoda ilişkin bir politika ya da uygulama değil, kurumun her kademesinde süreklilik gösteren bir faaliyet ve devam eden bir süreç olarak algılanmalıdır. Dolayısıyla iç kontrol, kurumların iş yapma usullerine sonradan eklenen bir yapı olarak değil, kurumsal organizasyonun ayrılmaz bir parçası olarak görülmelidir. İç kontrol, faaliyetlerin gerek belirlenen amaçlara gerekse ilgili mevzuat ve düzenlemelere uygun bir şekilde yürütülmesini amaçlar. Bu yönüyle kurumun belirlenen amaç ve hedeflerine ulaşmasına yardımcı olur ve iyi işleyen bir İç Kontrol Sistemi amaç ve hedeflere ulaşılma yeteneğini makul düzeyde garanti eder.

İç Kontrol Sistemi; etik değerleri, kurumsal organizasyon yapısını, personel performansını, planlama ve programlama faaliyetleri ile kurumsal amaç ve hedeflerin belirlenmesini, bu amaçlara yönelik olası risklerin tespiti ile bunlara karşı kontroller geliştirilmesini, raporlama sistemini, kurum içi ve dışı iletişim düzeyini ve nihayetinde sistemin kurulmasından sorumlu üst yönetimin, iç denetim aracılığıyla iç kontrolün işlerliğine ve performansına yönelik izleme ve değerlendirme yapma sorumluluğunu içerisinde barındırır. Yukarıda sayılan bütün unsurlar iç kontrol sisteminin bütününe oluşturur ve bu nedenle iç kontrol bir olay ya da olgu değil sürekliliği olan ve devamlı olarak güncellenmesi gereken bir yönetim modelidir.

İç Kontrol Sisteminin kurulması bizzat amaç olmayıp kurumun hedeflerine ulaşması sürecinde yararlanılacak bir araç olarak algılanmalıdır. Önemli olan nokta kurumun kısa ve uzun vadede belirlemiş olduğu amaçlarına ulaşmasıdır.

Standartlar içinde belirlenen genel şartların ve bu genel şartlar altında tespit edilen eylem ve faaliyetlerin uygulamaya geçirilmesi ile birlikte iç kontrol sistemi kendiliğinden oluşmaya başlayacak ve zamanla kurumun tüm süreçlerinde etkisini gösterecektir. Söz konusu standartların sağlanması, işlerlik kazanması ve planda yer verilen faaliyetlerin gerçekleştirilmesi sonucu çalışanların kurumsal süreçlerde gözleyeceği olumlu yansımalar ve alınan geri bildirimler zaman içinde İç Kontrol Sisteminin oluşmaya başladığının göstergesi olacaktır.

2. RAPORUN AMACI

Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Rehberi doğrultusunda Bakanlığımızda İç Kontrol Sisteminin kurulması ve sisteme işlerlik kazandırılması amacıyla hazırlanan Bakanlığımız “Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı” 28.12.2021 tarihli üst yönetici onayıyla 02.01.2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu değerlendirme raporu ile 2023 yılı sonu itibarıyla kurum genelinde mevcut durumun tespiti ve planın bütününe yönelik genel bir değerlendirme yapılması ve “Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı” nda öngörülen eylemlere ilişkin hangi faaliyetlerin yapılması gerektiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Ayrıca bu rapor ile tamamlanan eylemlerin İç Kontrol Sisteminin kurulmasına ne derece katkı yaptığının ortaya konulması, iç kontrol standart ve prosedürlerinin kurum genelinde uygulanma kabiliyetinin ölçülmesi, elde edilen bilgi ve bulguların öneri ve değerlendirmeler ile birlikte üst yönetime raporlanması hedeflenmektedir.

3. YÖNTEM

Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Rehberi’nin Yöntem başlıklı bölümünün 10’uncu maddesinde yer alan “Üst yönetici tarafından onaylanan Eylem Planında öngörülen çalışmaları gerçekleştirmekle görevli birim veya çalışma grupları tarafından hazırlanan taslak düzenlemeler, Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Hazırlama Grubunun uygun görüşüyle İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulunun değerlendirmesine sunulur. İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulunun değerlendirmeleriyle son şekli verilen taslak düzenlemeler üst yöneticinin onayına sunulur.” hükmü ile 11’inci maddesinde yer alan; “Bu çerçevede hazırlanan taslak düzenlemelerden üst yönetici tarafından uygun bulunanlar onaylanarak yürürlüğe konulur ve uygulanır.” hükmü uyarınca Bakanlığımız birimlerinin desteği ile katılımcı bir yöntemle hazırlanmıştır.

Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı’nın 2022-2023 yılları gerçekleştirmelerinin tamamlanmasıyla birlikte yapılan çalışmalara ilişkin değerlendirmelerin analizi sonucu oluşturulan Değerlendirme Raporu; eylem planı hazırlık çalışmalarının başladığı 2021 yılından bugüne kadar geçen süre zarfında Bakanlık merkez teşkilatı içerisinde iç kontrol sistemine yönelik algı, farkındalık ve sahiplenme düzeyinin oluşup oluşmadığının, iç kontrol ilke ve esaslarının kurum personeli tarafından benimsenip benimsenmediğinin ve sistemin uygulanabilir olup olmadığının tespiti konusunda yöneticilere fikir verecektir. Kurumun başlangıçta bulunduğu yer ile iç kontrol çalışmaları sonunda alınan mesafe arasında mukayese imkânı sunacak olan bu raporun İç Kontrol Sistemine yönelik genel bir değerlendirme ve muhasebe özelliği taşıması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

4. DEĞERLENDİRME

Bakanlığımız 2022-2023 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı, 2023 yılı sonuna kadar uygulamaya konulması düşünülen eylem ve faaliyetleri kapsamaktadır. İç kontrolün beş bileşeni altında bulunan 18 standart ve 79 genel şarta uygun eylem ve faaliyetlerin tespit edilmesi suretiyle hazırlanan Bakanlığımız Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı'nda 16 eylem yer almaktadır.

İç Kontrol Sistemi, kamu iç kontrol standartlarında COSO modeli merkezli olarak kurgulanmış ve Bakanlığımız Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı da söz konusu modele uygun olarak tasarlanmıştır. Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği'nde yayınlanan bu modelin bileşenleri ve standartları ise şunlardır:

Kontrol Ortamı Bileşeni (4 Standart, 26 Genel Şart)

- Etik Değerler ve Dürüstlük,
- Misyon, Organizasyon Yapısı ve Görevler,
- Personelin Yeterliliği ve Performansı,
- Yetki Devri.

Risk Değerlendirmesi Bileşeni (2 Standart, 9 Genel Şart)

- Planlama ve Programlama,
- Risklerin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi.

Kontrol Faaliyetleri Bileşeni (6 Standart, 17 Genel Şart)

- Kontrol Stratejileri ve Yöntemleri,
- Prosedürlerin Belirlenmesi ve Belgelendirilmesi,
- Görevler Ayrılığı,
- Hiyerarşik Kontroller,
- Faaliyetlerin Sürekliliği,
- Bilgi Sistemleri Kontrolleri.

Bilgi ve İletişim Bileşeni (4 Standart, 20 Genel Şart)

- Bilgi ve İletişim,
- Raporlama,
- Kayıt ve Dosyalama Sistemi,
- Hata, Usulsüzlük ve Yolsuzlukların Bildirilmesi.

İzleme Bileşeni (2 Standart, 7 Genel Şart)

- İç Kontrolün Değerlendirilmesi,
- İç Denetim.

MEB 2022-2023 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı'nda yer alan eylemler, bu eylemlerin uygulama sonuçları ve değerlendirmeleri ise aşağıda başlıklar altında ayrı ayrı sunulmuştur.

4.1. MEB 2022-2023 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı'nda Yer Alan Eylemler

Bakanlığımız 2022-2023 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı'nda yer alan eylemlerin bileşenlere ve standartlara göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: Toplam Eylem Sayısının İç Kontrol Bileşenleri İçerisindeki Dağılımı

Bileşen	Standart	Genel Şart	Eylem/Faaliyet
Kontrol Ortamı	1	4	8
Risk Değerlendirme	1	4	4
Kontrol Faaliyetleri	-	-	-
Bilgi ve İletişim	1	3	3
İzleme	1	1	1
Toplam	4	12	16

Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı'nda; kontrol ortamı standartları altında 8, risk değerlendirme standartları altında 4, bilgi ve iletişim standartları altında 3 ve izleme standartları altında ise 1 adet olmak üzere toplam 16 adet eylem ve faaliyete yer verilmiştir.

4.2. MEB 2022-2023 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Uygulama Sonuçları

Millî Eğitim Bakanlığı 2022-2023 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı kapsamında yapılan çalışmalar ise şu şekildedir:

Oluşturulan Kurul ve Ekipler

- Strateji Geliştirme Başkanının başkanlığında altı harcama birimi yetkilisinden oluşan İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu oluşturulmuştur.
- İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu; Strateji Geliştirme Başkanı başkanlığında Ortaöğretim Genel Müdürü, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürü, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürü, Destek Hizmetleri Genel Müdürü, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü ve Personel Genel Müdürü'nden oluşmaktadır.
- İç kontrol sistemine ilişkin çalışmaları koordine etmek amacı ile İç Kontrol Daire Başkanlığı bünyesinde İç Kontrol Koordinasyon Ekibi oluşturulmuştur.
- Bakanlığımız harcama birimlerinin bünyesinde harcama yetkilisinin belirlediği birim koordinatörlerinden oluşan yirmi kişilik Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Çalışma Grubu oluşturulmuştur.

Hazırlanan Dokümanlar

- İş Analiz Formu
- Yetkinlikler Sözlüğü
- İş Listesi Formu
- İş Tanımları Formunun Oluşturulması
- Çalışma Grupları İş Tanımları Formu (Taslak)
- Alt Birimlerin İş Tanımları Formu (Taslak)
- Birimlerin İş Tanımları Formu (Taslak)
- Bakanlık İş Tanımları Formu (Taslak)
- Görev Tanımları Formunun Oluşturulması (Taslak)
- İç Kontrol Sistemi Değerlendirme Raporu
- Hassas Görev Tespit Formunun Oluşturulması (Taslak)
- Hassas Görev Envanteri Formunun Oluşturulması (Taslak)

Çalıştay ve Toplantılar

- 16 Haziran - 4 Ağustos 2022 tarihleri arasında yapılan Süreç Yönetimi-İş Analizi Çalıştayı,
- 24 Ekim 2022 - 6 Haziran 2023 tarihleri arasında 21 Birim (145 Daire Başkanlığı, 5 şube müdürlüğü, 5 özel büro ve 565 çalışma grubu) ve PİKTES (12 koordinatörlük, 24 çalışma grubu) ile süreç yönetimi-iş analizi toplantıları,
- Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü, Teftiş Kurulu Başkanlığı ile Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün süreç yönetimi-iş analizi çalışmaları ikinci gözden geçirme toplantıları,
- 10.07.2023- 29.12.2023 tarihleri arasında birim iş listelerinin analizini gerçekleştirmek üzere toplantılar yapılmıştır.

4.3. MEB 2022-2023 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Bileşenlere göre Bakanlığımız 2022-2023 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Uygulama Sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: Eylemlerin Gerçekleşme Durumu (29.12.2023)

Bileşenler	2022-2023 Yıllarında Gerçekleştirilmesi Planlanan Eylem Sayısı	2022-2023 Yılında Gerçekleştirilen Eylem Sayısı	Daha Sonraki Yıllarda Gerçekleştirilmesi Planlanan Eylem Sayısı
Kontrol Ortamı Standartları	8	8	-
Risk Değerlendirme Standartları	4	4	-
Kontrol Faaliyetleri Standartları	-	-	-
Bilgi ve İletişim Standartları	3	3	-
İzleme Standartları	1	1	-
Toplam	16	16	-

MEB 2022-2023 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı'nda gerçekleştirilmesi taahhüt edilen toplam 16 eylemin %100'ü gerçekleştirilmiştir. Gerçekleşme durumu göz önüne alındığında başarılı bir Eylem Planı dönemi geçirildiği değerlendirilmektedir. MEB 2022-2023 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Özet Uygulama Sonuçları ise Ek' te yer almaktadır.

5. GÜÇLÜ VE ZAYIF YÖNLER

Eylem Planının 2022-2023 yılı gerçekleşme sonuçları doğrultusunda Bakanlığımızın İç Kontrol Sistemine yönelik güçlü ve zayıf yönleri;

5.1. Güçlü Yönler

- İç kontrole ilişkin bilgi ve farkındalık düzeyinin yükselmesi,
- İç kontrol çalışmalarına katılan personellerin iç kontrole ilişkin bilgilerinin artması,
- İç kontrol çalışmalarında görevli merkez birimleri personelinin özverili çalışması,
- Yöneticilerin iç kontrol çalışmalarına destek vermesi.

5.2. Zayıf Yönler

- Birimlerin İç Kontrol Sistemi kapsamında yapılması gereken işlemleri ekstra iş yükü olarak görmesi,
- İç Kontrol Sistemine yönelik olarak oluşturulan çalışma grubu/grupları üyelerinin devamlılığının sağlanamaması.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Strateji Geliştirme Başkanlığı tarafından hazırlanan, İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna ve Üst Yöneticiye arz edilmesi uygun görülen MEB Kamu İç Kontrol Sistemi Değerlendirme Raporu 2022-2023 yılı gerçekleşme sonuçlarına yönelik olarak kamu iç kontrol standartları çerçevesinde genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Eylem planında yer verilen eylem/faaliyetlerin gerçekleşme düzeylerinin ölçülmesi ve ortaya çıkan veriler sonucunda kurumsal olarak iç kontrol alanında mesafe alındığı ve kurum personeline belirli düzeyde bilgi birikiminin olduğu görülmüştür. Ayrıca 2017 yılında başlayan çalışmalar kapsamında İç Kontrol Sistemi içerisinde değerlendirilebilecek bazı alanlarda iyileşmeler gözlenmiştir. 2023 yılı sonu itibarıyla bu gelişmelerin somut çıktılara yansıdığı görülmüştür.

Eylem planında yer alan 2022-2023 yılı faaliyetlerinin gerçekleşme düzeylerinin analizi sonucu İç Kontrol Sisteminin bütününe ilişkin olarak kurumsal düzeyde güçlü ve zayıf alanlar tespit edilmiştir. İç kontrolün durağan bir yapı olmayıp sürekliliği ve devamlılığı olan bütünsel bir sistem olduğu gerçeğinden hareketle güçlü olan mevcut yönlemlere yenilerinin ilave edilmesi, zayıf ve geliştirilmesi gerekli olduğu düşünülen alanların ise iyileştirilmesi amacıyla bu alandaki çalışmalara devam edilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmiştir. MEB Kamu İç Kontrol Sistemi Değerlendirme Raporu 2022-2023 yılı Gerçekleşme Sonuçlarına göre bileşen bazlı öneriler ise aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 3: İç Kontrol Standartları Bileşen Bazlı Öneriler

Kontrol Ortamı	- İç kontrol sistemini oluşturan standartların birim, yönetici ve personeller tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlayacak çalışmalar yapılmalıdır. - Geçmiş dönemde elde edilen kazanım ve tecrübeler ışığında gerçekleştirilecek eylemlerin personel ile ortak katılımlı olarak yapılmasını sağlamak üzere çalıştaylara ağırlık verilmesi ve iç kontrole yönelik bilgi ve farkındalığın yaygınlaştırılması planlanmalıdır.
Risk Değerlendirme	Kontrol ortamı çalışmaları tamamlandıktan sonra Risk Strateji Belgesi hazırlanmalı ve risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi çalışmaları tüm birimleri kapsayacak şekilde hayata geçirilmelidir.
Kontrol Faaliyetleri	Bakanlığımızın tüm birimlerinde risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi süreçlerinin tamamlanmasından sonra riskleri karşılamaya yönelik uygun kontrol yöntemleri belirlenmelidir.
Bilgi ve İletişim	Bakanlık faaliyetlerinin belirlenen hedefler doğrultusunda yerine getirilip getirilmediğini ve hesap verilebilirliğin sağlanması için; raporlama, hata, usulsüzlük ve yolsuzlukların bildirilmesine katkı sağlayan süreçlerin belirlenmesine önem verilmelidir.
İzleme	- İç kontrol uygulamalarının etkin olarak izlenmesine, değerlendirilmesine ve iç kontrol çalışmaları ile ilgili eylem planlarının oluşturularak birimlerle paylaşılmasına devam edilmelidir. - İç kontrol sisteminin değerlendirilmesi amacıyla ilgili birimler ile düzenli toplantılar yapmaya devam edilmelidir. - İç Kontrol Sisteminin izlenmesi ve değerlendirilmesine yönelik faaliyetler gelecek dönemde de Strateji Geliştirme Başkanlığınca yapılacak olup kurumsal ölçekte alınan mesafe ve ilerlemeler periyodik olarak raporlanacak ve rapor sonuçları üst yönetime arz edilecektir.

